

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

55 Jn potestate gaude[n]tiu[m]. Nole. Subditos despiciere: subiectos
p[rae]mere: de pote[n]tia fatue gaudere: vane de durat[i]o[n]e pote[n]tie:
sperare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

¶ In c. cum infirmitas, de peniten. z remissione.

Sexta nola est: medicari periculose. Sunt qui rsi nō directe ptra
aiam pfulant/iubendo peccare mortalr p sanitate corpis: statunt tñ
suis vbis aut silētis infirmū in piculo salutis aie. Quia nimis cū cer
tificat de vita: q̄ sit vt min⁹ de aie sue salute pvideat/speras recōuales
scētia. Sed ais: Sum ne obligat⁹ ad dōm. ei q̄ sit mortur⁹ /si mibi
ita futur⁹ videat. Rñdet Joā. Neap. sub distinctōe. Si pbabilr credis
q̄ talis pnūciatio erit multū vtilis anime infirmi: vtp̄uta qz p̄fitebit
cū sit in pctō mortali: z ordinabit testamētū, ex q̄ curabūr multe lites.
Et sic tenet medic⁹ p se vel p aliū ei manifestar: aliter peccat mortalr:
qz dānificat primū indirecte/cū nō impedit damnū eius cum potest.
Nec Angelica vbo/medicus. Secundo quia ad p̄fessionē nō inducūt
Tenet em̄ medic⁹ infirmū inducere vt p̄fiteat: neq; sufficit vt admo
neat/sed d̄z eū inducere cū affectu q̄ntū in eo est/si fuerit in infirmitas
te piculosa. pp̄ quā ip̄e infirm⁹ tenet p̄fiteri: sicut in acutis febrib⁹/p̄ leu
res/squinātia: vt d̄t Rosella. Qz si p̄fiteri noller: nibile min⁹ medic⁹ se
ei subtrahere nō debet/ne desperat⁹ moriatur.

Septima nola est: medicari obdurate. Debet medic⁹ misericōdiam im
pendere paupib⁹ soluere nō habentib⁹. Tales tenet gratis curare etiā
pp̄ris expensis. lxxij. dist. §. j. De diuitib⁹ salariū debitū accipe p̄t.
Qz si diues p̄e tenacitate medicū habere noller: medicus ptra q̄ vōz
lūratem d̄z sibi impendere medicinā/z postea cogere ad solutōem. Et
di in Rosella z Angel. Sed dux est (inqs) sic pauperi gratis p̄stare.
Fateor/dux est eis q̄ q̄rit q̄ sua sunt: z ignorāt legē charitatis. frater:
ne: z q̄ nō audierūt Ambrosiū dicētē: Pasce fame moriētē: si nō pas
cisti occidisti. Et q̄ nescit qz inuicē sum⁹ mēbra: z alter alteri⁹ debem⁹
portare onera: z magna est merces nobis p̄missa: z q̄ plus diligēda ē
vita primū q̄ pecunia nostra: z q̄ p̄mittit ch̄iani z hodie eoz imita
tores sunt charitatuū. z Beati misericordes: qm̄ ip̄i misericōdiam p̄sequē
tur. Rogemus dōm.

Dñica p̄ma post octauas Pentecost. xvij. Junij.

Stulroz infinitus est numerus. Ec̄s. j. Evangelium.

Quinquagesima q̄nta turba stulroz est: in potestate gauden
tū. Sūt potētes iudices mali: de illis fuit sc̄da turba. Sūt
alij potētes q̄ nolūt potētia sua esse facur: de illis fuit tur
ba. xlv. Sunt tertij potētes in sua p̄fidentes potētia/z gau
dētes de illa. Hi sunt in spēali turba/ quā hodie p̄ducem⁹: apte nūmz
cū legit euāgelū de tali potēte (turp̄ de sede deposito) diuitē. Qui fa
tuos huiuscemodi nosse voluerit/nolas aduertat.

¶ Prima nola est: subditos despiciere. O fatue/quasi nō sit de eadem
massa luti/de eodē patre Adā: quasi nō ex deo ad suā imaginē sicut tu

In potestate gaudentiū

creatus: nō tali p̄cio quali tu redemptus: quasi tu malueris/ ip̄e at̄ aq̄
baptisat⁹: ⁊ tu alia eucharistia q̄ ip̄e cōicatus: ⁊ nō ip̄e frater tuus res
cum clamās: Pater noster q̄ es in celis: ad aliud regnū tu q̄ ip̄e voca
tus. Erras o inflate stulte: erras ⁊ frater tuus ē ⁊ membr⁹. Unū cor⁹
pus multi sum⁹: singuli at̄ mēbra. O stulte qd̄ times/ qd̄ ignoras aie
p̄ditōem: Tales efficit eos tumor sup̄bie ⁊ dñatōis/ vt fere in aliā trāf
formēt naturā. Omnes postq̄ efficiunt̄ dñi/ fiunt quasi paralytici et
p̄tracti: ⁊ officiū suū mēbra eorū ammodo facere nō p̄nt. Nan⁹ p̄tra
cti fiunt nō p̄nt se calceare/ nō ianuas aperire: vt famulus id faciat ne
cesse est. Lingua eorū nihil loq̄ p̄t/ sed p̄ aliū q̄si interp̄tem: cum tñ Mi
tridates gl̄abat̄ sese suis subditis nescio q̄t linguarū generib⁹ in p̄pria
p̄sona v̄bum fecisse solit⁹: q̄uis dicant illustrium esse vt per alios loq̄
S quant⁹: ego credo hoc elinguiū ⁊ stultoꝝ esse. Quid de Christo rege/
Julio ⁊ alijs q̄ p̄ seip̄os ⁊ non p̄ ministros loq̄bant⁹: Nihil audiunt si
q̄s eis loqui voluerit: mox mittit eum ad cancellariū. Pedes simili
ter officiū nō faciūt: nesciūt em̄ etiam vsq̄ ad eccliam p̄gredi/ nisi in
equis/ q̄uis sint iuuenes: secus si podagricti forent. Sed reuerendos
inquiunt exhibere nos optet. Sed actu/ nō fastu hoc fiat: ait b. Bern.
ad Papā. Oculi nihil vidēt: patuit in diuice/ q̄ pauperis defectus nō
vidit. Talparum oculi in morte aperiri dicuntur/ ⁊ non ante: sic di
ues in vita Lazarum nō vidit ante se iacentem: ⁊ mortuus vidit in si
nu abrae sedentem a longe eleuatis oculis. Ne igit̄ contemnas subdit
os/ sed diligas.

Secūda nola est: semetip̄m exaltare. Et q̄dem nō in paruū tuip̄ius
detrimentū. O ceca talpa cumulos aggeras ⁊ te exaltas: vbiq̄ nomē
tuū magnificas. de vsuris ⁊ rapinis edes extrins: agros ⁊ castra aut
faltē vt in eis partē habeas efficit. Sed qd̄ fit: hortulanus ille q̄ apa
ruit Magdalene/ astat ⁊ p̄siderat tacitus: ⁊ cū min⁹ p̄sideras/ extrahit
te rastro ferro: ⁊ excerebrat/ subita morte p̄ueniēs. omnesq̄ tumulos
equās ⁊ p̄planās oīa. Eleuaris o Symon mage/ diaboli vtiq̄ suffula
tus auxilio: sed mox decides in terrā depositus de sede. Coruus dia
bolus te nucē durā (cor dur⁹/ qd̄ male habebit in nouissimis) alti⁹ cle
uat vt p̄fectius rumparis.

Tertia nola est: subiectos p̄mere/ per exactōes/ ⁊ alios mille modis.
Fatue putasne q̄ datus sit tibi gladius vt iugules/ ⁊ nō vt defendas:
⁊ q̄dem aliq̄n cum dñi clementes essent natura aut institutōe/ aulicis
impulsi ⁊ adulatorib⁹/ crudeles efficiunt̄ in subditos. Accidit nimirū
eis qd̄ leonib⁹: d̄z q̄ leo volēs seip̄m ad crudelitātē ⁊ p̄dam puocare/ p̄
cutit se cauda: cauda at̄ p̄cussus puocat. Sic p̄ oīa accidit dñis. Cau
da dñorū sunt ministri ⁊ p̄sules q̄s post se trahūt: aulici. s. ⁊ adulator
res. Glere cauda. Cauda turpitudinē suā bestia operit: ⁊ talis modi
aulici adultores feda crimina suorū dñorū p̄ v̄ba adulatoris obtegūt.

Propheta docēs mendaciū ipse est cauda. Capitia sunt et mitre scabi em cooperiētes: unde fit q̄ tam multū diligunt. Plane scabiosus vult de diligit capitiū: nec libēt sine eo vadit. Sic defectuosi diligūt ad latrores: mūdus em q̄ suū est diligit.

Quarta nola est: de potentia fatue gaudere. Vides quātū gaudēt hi fatui de eoz plātōne/de qua merito trīstari deberēt. Sed ipi cum subditos p̄tristēt letant: elatis corde et oculis incedūt: p̄tra moie dominantis David/qui ait: Dñe nō est exaltatū cor meum: neq; elati sunt oculi mei. Scis ne de q̄ gaudeas: Sinit te dñs deus dñari in tuum grāde malū/nō p̄pter tuā bonitatē. Si dñitum hoib; p̄cederet propter eoz bonitatē/p̄fecto h̄ matri eius p̄cessisset et discipulis suis: q̄s in hoc mūdo dñari noluit. Mat. x. Non est inq; bec dñatio ad bonū dominātis/sed vt vel hic de bonis suis mercedē recipiēt et eis dicat a dño: Accipe q̄ tuū est et vade: nihil in alio mūdo recepturus. Vel alii q̄ p̄pter subiectoz demerita. Job. xxxiiij. Fecit regnare hypocritā p̄pterā hoim. Si q̄dem et leones de^o immisit samarie/eo q̄ nō timerēt dñm. O potēs qd gaudeas de potētia/diuitijs et delicijs: de q̄b; nemo sane mētis in nouissimis non doluit. Quis diuitū ad mortē veniens nō videt a circūstantib; velle q̄ nunq; fuisset diues: Dolēt plane: et oculos vsus celū torquēt cū manib; dicentes: O vtinā nunq; me de seculo intromissem: vtinā fuissem sicut Alexi^o paup. Et vt signo expmāt quod animo p̄cipiūt: aliqñ habitū eligūt paup̄ez mendicantiū/vt in eis moriant et sepeliant. Sed et quos nunq; dilexerunt/immō p̄tulerunt: tūc p̄ se vel suos honorāt/vt et p̄ ipis oīones fundant petunt. Contrariū aut nunq; visum est: q̄ videt paup de morte certificatus habitū petat diuitū: vel etiā doleat q̄ diuitijs p̄us nō abūdauerit/vcl q̄ non fin mozem diuitū et potentū vixerit. Sed potius tunc est eis letitia maxima q̄ p̄us paup̄tates et miseras tribulatōesq; p̄ deo vel etiā p̄ necessitate/cū patiētia tñ et vita bona sustinuerūt. Itaq; attēde o miser/q̄ in mortis articulo paup̄tas et miseria p̄cedēs est causa letitiae et sper: abundātia vō diuitiaz p̄cedens est causa tristitiae. Sicut tristat citat^o ad p̄putū multoz bonoz male exp̄soz reddēdū: et sicut tristat culpabilis q̄ ad tribunal iudicis ducit. Ad qd q̄ o stulte tu gaudeas de his q̄b; merito trīstandū foret: Scio quia quinta nola te solatur fatue.

Quinta nola est: vane de duratōe diuturna sperare. Agunt tales fatui quasi potestas eoz/bonor et delitie nunq; essent cessatureis; quem admodū hic imperitant/sic p̄petuo putant se dñaturos. Decipieris o fatue/decipieris: mutabit^o aura (crede mihi) in oppositā q̄litate. P̄us^R tas tu qz regnū tuū durabit sp̄: Perit regnū Assirioz/ Medoz/ Persaz et grecoz: interit Julius Cesar interfectus/ Nabuchodonosor deposit^o: et innumeri etiā nosre tēpestatis: et tu tibi fingis diurnitatē.

In pōtestate gaudentiū

Quot ex regiminib; pmutatū suspensi/pscripti/interfecti/z alij
infamjs de sede depositi. Aliud erit frater. Erūt nouissimi pmi/z pri
mi nouissimi. Et si vis videre/nō opus est loquus abire: Eleua oculos
an te est spectaculū in hodierno qd̄ audistis euāgelio/duces z mendis
cus. Glide q̄so rotā/ne dixerim fortune/ sed diuine puidētie: vide in q̄
vtriusq; in vita statū. Sedet diues in diuitijs/delictijs/glia z honore.
Fatuus vtriq; in diuitijs gloriāns z gaudēs: sicut vermis in stercore.
(Omnia reputauit vt stercore: ait Paulus) vt submersus de massa plū
bi in collo pendente/demergūt plane (si eidē Paulo credit) diuitie in
pfundū. Sedet purpura z bisso vestitus/glorians de ignominia/fur
de cauterio/vulneratus de ligatura/z cecus de velamine p̄cioso. Pla
ne excecatus/vulnerat⁹ homo z in furto dep̄hensus vestitus est a do
mino tanq; cauterio/ligatura z velamine. Erat plane vestitus an̄ pec
catū sicut sol splendore gratie/virore virtutū vt pratum/z candore sicut
lilium. Sic sic sedet diues in maximis diuitijs: Lazarus in paup̄tas
te maxima. Hic in delictijs/alie in esurie volēs saturari micis. Recogit
tatio vite diuitis voluptuose duplicauit penā pauperi/instar ignis res
flexi supra se in camino. Margarita in stercore/stella in nebula/z aus
rum in camino paupertatis: sic erant dum viuerent. His videre q̄
p̄trarie sit factū in morte: Nozū maledictus ille diues triplici morte
nature/gratie/glorie: z p̄icit in tenebras exteriores: sepeliturq; in infer
no. Hic paup̄ vnico morte/sez naturali: z deducit ab angelis in celuz/
ab angelis custodiētib; /honoratib; z gaudentiib;. Hic ex de voragine.
Jam aux purgatū collocat in celesti thesauro: margarita de stercore
eleuat z ponit in regis ornamento: stella de nebula rutilat posita nobis
in exemplo. Primus paup̄ in camino: iam diues in camino duplicis
pene sup̄ recordatōe delictiaz. Recordare inq̄t damna q̄nq;. Recita ex
summa p̄dicantiū. Benedictus deus: hec est plane mutatio dextre
excelli. Fit de eis sicut de mutuo sibi obuiatib; in p̄cto se p̄tingētib;:
q̄z q̄libet ad alteri⁹ locū declinat. Paup̄ z diues viatores sūt/q; sibi
uicē obuiāt in articulo siue p̄cto mortis. Venit diues de delictijs/et
terminat trāsitus suus ad miseras: venit de miserijs paup̄ z ad locuz
vadit diuitis ad delictias eternas. Simile aptissimū de gallina z acci
pitre: qd̄ ponit Holkot z Vincētius. Quoz p̄ma p̄tenuit in vita et
odit: accipiter autem in manib; portat zc. Post mortem vtriusq; eijci
tur in sterco: accipiter p̄ fenestram: gallina in duab; scutellis portat
cum gloria an̄ faciē ad mensam dñi. Sic de paup̄e z diuite. *Aplica.
Rogemus dñm.*

Dñi. ij. post Trinit. festū bñ Jo. bapt. xxiij. Junij

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄. i.

Euangelium de dominica.